

UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE VALENCIA
FACULTAD DE BELLAS ARTES DE SAN CARLOS

**LA MEDIACIÓN SOCIAL DEL ARTE EN EL ESPACIO PÚBLICO.
AHORA, DESPUÉS, NUNCA**

Tesis doctoral presentada por:
D. José Luis Pérez Pont

Dirigida por:
Dña. Maribel Domènech Ibáñez

Septiembre 2015

**UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA**

La mediación social del arte en el espacio público. Ahora, después, nunca

El presente trabajo es un recorrido que se inicia a través de algunas de las capas que configuran el carácter global de la sociedad contemporánea, a la vez que analiza la repercusión de ese ideario en la representación que tiene lugar en el espacio público y en la conformación del entorno urbano. En este contexto se abordan proyectos y experiencias en las que el arte contemporáneo de última creación sirve de cauce, de mediador, entre la sociedad y algunos asuntos analizados desde ámbitos de pensamiento crítico. El elemento clave en la mediación es que exista la voluntad de las partes, como resultado de una libre toma de decisión en la que cada cual reconoce su autonomía. Cierta tipo de expresiones artísticas en el espacio público persiguen esa función de entrar en diálogo con la ciudadanía, experimentando formas de comunicación que favorecen la activación de resortes de posición crítica en las personas. El propósito, en todos los casos, es estimular la capacidad de reflexión y la elaboración de opinión en la ciudadanía, validando la capacidad de las nuevas expresiones artísticas como nexo estimulante, frente a las eficaces estrategias de mercadotecnia que fomentan la construcción global de imaginarios colectivos estandarizados.

La investigación se centra en el período 1998-2015. En el núcleo de la investigación se dedica una atención principal a las experiencias y prácticas artísticas resultantes de esos proyectos que he dirigido o comisariado, según los casos, que se han convertido en aplicaciones prácticas de los planteamientos teóricos que defiendo a la hora de interpretar el sentido simbólico del espacio público. Considero de gran interés el modo en el que la ciudad ejerce una función aglutinadora no solo de personas, sino de formas de vida y de modelos sociales, a la vez que traduce en el espacio público una determinada ideología que se plasma mediante la configuración de distintas formas urbanas y también a través de diferentes tipos de intervenciones artísticas.

De igual manera, se parte de la premisa de entender que el arte, como expresión humana, no puede permanecer ajeno a las derivas de su tiempo, ni que los artistas puedan mostrarse en sus trabajos indiferentes a la realidad que los rodea. Por ello, el aspecto social, como traducción de los códigos de un determinado espacio-tiempo, puede y debe ser una parte importante del significante de las creaciones artísticas actuales, como lo ha sido –de un modo u otro– a lo largo de los siglos.

La mediació social de l'art en l'espai públic. Ara, després, mai

El present treball és un recorregut que s'inicia a través d'algunes de les capes que configuren el caràcter global de la societat contemporània, alhora que analitza la repercussió d'aquest ideari en la representació que té lloc a l'espai públic i en la conformació de l'entorn urbà. En aquest context s'aborden projectes i experiències en les quals l'art contemporani d'última creació serveix de via, de mediador, entre la societat i alguns assumptes analitzats des d'àmbits de pensament crític. L'element clau en la mediació és que hi haja la voluntat de les parts, com a resultat d'una lliure presa de decisió on cadascú reconeix la seua autonomia. Cert tipus d'expressions artístiques a l'espai públic persegueixen eixa funció d'entrar en diàleg amb la ciutadania, experimentant formes de comunicació que afavoreixen l'activació de ressorts de posició crítica en les persones. El propòsit, en tots els casos, és estimular la capacitat de reflexió i l'elaboració d'opinió en la ciutadania, validant la capacitat de les noves expressions artístiques com a nexes estimulants, enfront de les eficaces estratègies de màrqueting que fomenten la construcció global d'imaginari col·lectius estandarditzats.

La investigació se centra en el període 1998-2015. En el nucli de la investigació es dedica una atenció principal a les experiències i pràctiques artístiques resultants dels projectes que he dirigit o comissariat, segons els casos, que s'han convertit en aplicacions pràctiques dels plantejaments teòrics que defenc a l'hora d'interpretar el sentit simbòlic de l'espai públic. Considere de gran interès la manera en què la ciutat exerceix una funció aglutinadora no sols de persones, sinó de formes de vida i de models socials, alhora que tradueix a l'espai públic una determinada ideologia que es plasma mitjançant la configuració de diferents formes urbanes i també a través de diferents tipus d'intervencions artístiques.

D'igual manera, es parteix de la premissa d'entendre que l'art, com a expressió humana, no pot romandre alié a les derives del seu temps, ni que els artistes puguin mostrar-se en els seus treballs indiferents a la realitat que els envolta. Per això l'aspecte social, com a traducció dels codis d'un determinat espai-temps, pot i ha de ser una part important del significat de les creacions artístiques actuals, com ho ha sigut –d'una manera o una altra– al llarg dels segles.

Social mediation of art in the public space. Now, then, never .

The present work is an itinerary that begins with crossing the constituting layers of contemporary society' s global nature. At the same time, the work analyses how this ideology impacts on representations engaging with social and political issues and taking place in the public space and, furthermore, it examines how the urban environment is being conformed. In this context, it addresses projects and experiences channelled through emerging contemporary art that serve as a mediator between society and certain issues that have been analysed in terms of critical thinking.

The key to mediation is the will of the parties involved, as a result of free decision-making in which everyone acknowledges each other' s autonomy. Within the field of public art, there is a certain type of artistic practice which seeks to establish a dialogue with the society, exploring forms of communication that boost people' s critical position. The purpose of these practices is to encourage the capacity for thought and drafting of public opinion, validating the ability of new artistic forms as a stimulant link facing efficient marketing strategies that promote a global construction of a standardized collective worldview.

The research refers to a period comprised between 1998 and 2015. The experiences and artistic practices that receive major attention at the core of the research are part of projects that I have conducted or curated –depending on the specific case- and as such they have become practical applications of theoretical approaches which I defend when interpreting the symbolic meaning of public space. In my opinion the way in which the city serves a binding function, not only of individuals but also of ways of living and of social models, is of great interest. Equally important is the fact that the city under the conditions of a particular ideology translates into different forms of urban settings and into different artistic interventions.

Similarly, the research was drawn from the premise of understanding that art in it' s condition of a human expression cannot ignore the drifts of its own time, in the same way that the artists' work cannot fail to respond to the reality that surrounds it. Thus, the social aspect, understood as the translation of the codes of a given space-time, can and should be an important part of the signifier of current artistic practice, as it has been -in one way or another- over the course of centuries.

